

FARNÍ INFORMÁTOR

4. NEDĚLE V MEZIDOBÍ – 30. LEDNA 2005

Blahoslavení chudí v duchu, neboť jejich je království nebeské.

Chrám na Hoře blahoslavenství

MODLITBA VĚŘÍCÍCH

K: Bratři a sestry, jako lid, který Bůh povolal k údělu blahoslavených, prosme nebeského Otce, skrze jeho Syna v Duchu svatém:

L: PANE, DEJ NÁM DUCHA BLAHOŠLAIVENSTVÍ.

- Za Boží Církev, aby kráčela cestou svobody Ježíšových blahoslavenství.
- Za lidi naší doby, aby pochopili, že spravedlivý a člověka důstojný svět nelze vybudovat bez Krista, - Boha, který se pro nás a pro naší spásu stal člověkem.
- Za všechny bezradné a zoufalé, aby v hloubi svého svědomí zakusili sílu Ducha svatého, Pána a Dárce života, který vychází z Otce a mluvil ústy proroků.
- Za nemocné a trpící, aby svá utrpení prožívali ve spojení s Beránkem, který na sebe vzal hříchy světa, a tak přinášeli světu poselství míru, spravedlnosti a naděje.
- Za pyšné, zatvrzelé a sebevědomé, aby byli přivedeni k poznání duchovního bohatství chudoby, mírnosti a trpělivosti.
- Za věrné zemřelé, ať mají účast na věčné radosti blahoslavených.

K: Otče, sešli nám Ducha pravdy, aby slovo tvého Syna proměnilo naše srdce a obnovilo náš život. Skrze Krista našeho Pána.

L: Amen.

POŘAD BOHOSLUŽEB: 30. ledna – 6. února 2005

DEN	LITURGIE	FARNOST	ÚMYSL MŠE SV.
NEDĚLE 30. ledna	4. NEDĚLE V MEZIDOBÍ	PUSTIMĚŘ 8.00	za + Tomáše VEJMOLU, manželku a syna
		DRYSICE 9.30	za + rodiče MUSILOVY
		PODIVICE 11.00	za dar zdraví pro celou rodinu
		PUSTIMĚŘ 14.00	SETKÁNÍ S BIŘMOVANCI /v sakristii kostela sv. Benedikta/
		PODIVICE 17.00	ADORACE EUCHARISTIE
PONDĚLÍ 31. ledna	SV. JAN BOSKO, KNĚZ	PUSTIMĚŘ 17.00	za + Štěpána CABADAJE, vnuka a duše v očistci
ÚTERÝ 1. února	ÚTERÝ 4. TÝDNE V MEZIDOBÍ	PODIVICE 8.00	za +Annu SUCHÁNKOVOU,+rod. MATOUŠKOVU a PUČÁNOVU
STŘEDA 2. února	SVÁTEK - UVEDENÍ PÁNĚ DO CHRÁMU PUSTIMĚŘ: ŽEHNÁNÍ SVÍCÍ A PRŮVOD Z KAPLE SV. ANNY	DRYSICE 16.00	za dar zdraví a Boží pomoc v nemoci
		PUSTIMĚŘ 17.00	za + Josefa MATOUŠKA a rodiče z obou stran
ČTVRTEK 3. února	SV. BLAŽEJ, BISKUP A MUČEDNÍK	PUSTIMĚŘ 17.00	za + Marii DORAZILOVOU, syna, duše v oč. a dar zdraví
PÁTEK 4. února	PÁTEK 4. TÝDNE V MEZIDOBÍ PRVNÍ PÁTEK V MĚSÍCI	DRYSICE 8.00	za + Jana KLUDÁKA a manželku
		PUSTIMĚŘ 17.00	za +Marii ZABLOUDILOVOU, manžela a rodiče
SOBOTA 5. února	SV. AGÁTA, PANNA A MUČEDNICE		
NEDĚLE 6. února	5. NEDĚLE V MEZIDOBÍ PRAVIDELNÁ MĚSÍČNÍ SBÍRKA	PUSTIMĚŘ 8.00	na poděkování za dar zdraví, Boží ochranu a požehnání pro živou rodinu
		DRYSICE 9.30	za dar zdraví a Boží ochranu
		PODIVICE 11.00	za dary Ducha sv, ochranu Boží, P. Marie a sv. Josefa
		PODIVICE 17.00	MARIÁNSKÁ POBOŽNOST

ÚMYSLY APOŠTOLÁTU MODLITBY NA MĚSÍC LEDEN 2005

1. Za všechny, kdo působí na Blízkém Východě, aby stále více usilovali o dosažení míru.
2. Za misijní země, aby v nich vyrůstali svatí a velkodušní apoštolové, ochotní všem hlásat Kristovo evangelium.
3. Za naši vlast, aby se nechala obohacovat křesťanskými hodnotami ostatních evropských národů.

FARNÍ INFORMÁTOR, XI. ročník, týdeník farností PUSTIMĚŘ, DRYSICE, PODIVICE (tel. 517356351, mobil: 723593106, josef.benicek@tiscali.cz). Vychází každou neděli díky Božímu požehnání, mému namáhání a vašemu finančnímu přispívání. Na mě pamatujte v modlitbě a na svůj příspěvek u pokladny v kostele – „Příspěvky na Farní Informátor“ označené (resp. na účet farnosti u ČS a.s., Vyškov, č.ú.: 1560129309/0800), neb bez toho, jak každý nepochybně ví, by letošní ročník mohl být i poslední. Tisk: MORAVIATISK spol s r.o.; 1ks=10,-Kč. V el. podobě (pdf) na www.pustimer.cz.

„Oby nigdy więcej, w żadnym zakątku ziemi nie powtórzyło się to, czego doświadczyli ludzie, których oplakujemy od sześćdziesięciu lat!“

**תינובב ותירחאל האירק מדא לכל בויה שמשל מיכירצ מילפא מיעוריא בתואש
הנש מישיש הז מיכבמ ונאש מישנו מירבג וסנתה ובש רבדה ומצע ונלש הירוטסהה**

/dopis Svatého Otce k 60. výročí osvobození Osvětimi, čtený v Auschwitz 27. 1. 2005/

Uplynulo šedesát let od osvobození vězňů koncentračního tábora Auschwitz-Birkenau. Při této příležitosti se nelze než vrátit ve vzpomínkách k dramatu, které se tu odehrálo, k tragickému plodu plánované nenávisti. Je třeba si v těchto dnech připomenout několik miliónů lidí, co byli bez jakékoli viny vystaveni nelidským útrapám a hynuli v plynových komorách a krematoriích. Skláním se před všemi, kdo zakusili projev *mysteria iniquitatis* (tajemství zla). Když jsem jako papež navštívil v roce 1979 coby poutník tábor Auschwitz-Birkenau, zastavil jsem se u kamenů věnovaných obětem. Byly tam nápisy v různých jazycích: polsky, anglicky, bulharsky, romsky, česky, dánsky, francouzsky, řecky, hebrejsky, jidiš, španělsky, vlámsky, srbochorvatsky, německy, norský, rusky, rumunsky, maďarsky a italsky. Ve všech těchto jazycích byla napsána vzpomínka obětí Auschwitz, konkrétních obětí, i když mnohdy zcela neznámých: mužů, žen i dětí. Zastavil jsem se tehdy o něco déle před nápisem v hebrejštině. Řekl jsem: „Tento nápis probouzí vzpomínku na národ, jehož synové a dcery byli určeni k naprostému vyhlazení. Tento lid má svůj původ v Abrahámovi, jenž je našim společným otcem ve víře (srv. Řím 4,11-12), jak se vyjádřil Pavel z Tarsu. Právě tento národ, který dostal od Boha přikázání: „nezabiješ“, poznal zvláštním způsobem sám na sobě co znamená zabít. Před tímto kamenem nemůže nikdo bezděčně projít.“

Dnes tato slova opakuji. Nikomu není dovoleno před tragédií Shoah projít. Tento pokus plánovaně vyhubit celý národ, se rozprostírá jako stín nad Evropou i nad celým světem; je zločinem, jenž navždy poskvínil dějiny lidstva. Dnes, ale i pro budoucnost platí toto napomenutí: nesmí se ustupovat ideologiím, jež ospravedlňují možnost šlapat po lidské důstojnosti z důvodu rozdílnosti rasy, barvy pleti, jazyka či náboženství. S tímto apelem se obracím na všechny, zvláště pak na ty, kdo se ve jménu náboženství uchylují k ovládání a terorizmu. Tyto úvahy mě provázely především když o Velkém Jubileu roku 2000 Církev slavila u svatého Petra kající liturgii, a také, když jsem se jako poutník

odebral na posvátná místa a vystoupil do Jeruzaléma. V *Yad Vashem* – památníku Shoah - a u Západní zdi chrámu, jsem se tiše modlil a prosil za odpuštění a obrácení srdcí.

evropských národů. Bylo na mapě Evropy; nové Vyslovení této pravdy

spravedlnosti pro tento národ, který už prošel tolika oběťmi při osvobozování evropského kontinentu od zhoubné nacistické ideologie, a byl prodán do otroctví další destruktivní ideologii: sovětskému komunizmu. Vracím se dnes k oněm slovům, abych vzdal díky Bohu – aniž bych je popíral – neboť díky vytrvalému úsilí mých rodáků, našlo Polsko správné místo na mapě Evropy. Přeji si, aby tato historická skutečnost přinesla plody vzájemného duchovního obohacení pro všechny Evropany.

Během návštěvy v Auschwitz-Birkenau jsem řekl, že by bylo zapotřebí zastavit se před každým kamenem. Sám jsem tak učinil, když jsem v modlitební meditaci procházel od jednoho kamene k druhému a svěřoval božímu milosrdenství všechny oběti, patřící k národům postiženým válečnou krutostí. Na jejich přímluvu jsem se také modlil za dar míru pro svět. Nepřestávám se modlit s důvěrou, že ať už jsou okolnosti jakékoliv, nakonec zvítězí úcta k důstojnosti lidské osoby, k právu každého na člověka důstojný život /srv. Jan XXIII., encyklika *Pacem in terris*: AAS 55 (1963), 295-296/.

Když mluvím o obětech Auschwitz nemohu nevzpomenout, že uprostřed nepopsatelné hromady zla, byly také hrdinné projevy přilnutí k dobru. Jistě tu bylo mnoho lidí, kteří se ve svobodě ducha podrobili utrpení, a prokázali lásku nejen vůči svým spoluvězňům, nýbrž i vůči katům. Mnozí tak činili z lásky k Bohu a k člověku, jiní ve jménu těch nejvznešenějších duchovních hodnot. Díky jejich postoji se jako zřejmá ukázala jedna pravda, která se často opakuje v Bibli: přestože je člověk schopen spáchat to největší zlo, někdy i nesmírné, nebude mít zlo poslední slovo. I v samotné propasti utrpení může vítězit

Vzpomínám si, že v roce 1979 jsem se v intenzivním zamyšlení zastavil ještě u dalších dvou kamenů, s ruským a romským nápisem. Dějiny účasti sovětské armády na této válce byly složité, není však možné nepřipomenout, že největší množství těch, kdo v ní tragicky padli, byli právě Rusové. Také Romové byli podle Hitlerových záměrů určeni k naprostému vyhlazení. Nelze podceňovat oběť života uloženou těmito našim bratřím ve vyhlazovacím táboře Auschwitz-Birkenau. Proto znovu vybízím, aby se kolem těchto kamenů nepřecházelo bez zaujetí.

Zastavil jsem se konečně před kamenem s polským nápisem. Řekl jsem tehdy, že zkušenost Auschwitz byla „poslední“ etapou ve staletých bojích tohoto národa, mého národa, na obranu základních lidských práv uprostřed to další volání po právu na vlastní místo bolestné zpytování svědomí lidstva“. nebylo než voláním po historické

láska. Svědectví této lásky, vzešlé v Auschwitz, nemůže nikdy upadnout v zapomnění. Neustále musí probouzet svědomí, vykořeňovat konflikty, vybízet k míru.

To se zdá být nejhlubším významem tohoto výročí. Jestliže si totiž připomínáme drama obětí, činíme tak ne proto, abychom jitřili bolestné rány, ani proto abychom probouzeli pocity nenávisti a msty, nýbrž abychom vzdali těmto lidem hold, abychom vynesli na světlo historickou pravdu a především, aby si všichni uvědomili, že ony temné události musí být pro dnešní lidi povoláním k odpovědnosti při budování našich dějin. **Už nikdy ať se nikde na zemi neopakuje to, co zakusili mužové a ženy, které už šedesát let oplakáváme!**

Zdravím všechny, kdo se účastní slavení tohoto výročí a pro všechny u Boha vyprošuji dar jeho požehnání.

Z Vatikánu 15. ledna 2005

IOANNES PAULUS II.

„Dostal jsem od Hitlera osobně rozkaz unést Pia XII.“

/komentář P. Josefa Koláčka SI, dlouholetého ředitele České sekce Rádia Vatikán/

"Dostal jsem od Hitlera osobně rozkaz unést Pia XII. ..." To tvrdí Karl Friedrich Otto Wolff, *Obergruppenführer* generálního štábu SS a generál *Waffen SS*, bývalý vedoucí osobního sekretariátu Heinricha Himmlera a pak *Höchster SS und Polizei-Führer* (neboli Nejvyšší velitel SS) v Itálii v prohlášení, které bylo uloženo 24.3.1972, o událostech, které mohly změnit poslední roky 2. světové války. Je to dokument, který potvrzuje snad nejšílenější nápad Hitlera: unést Pia XII. a „ausradieren“ (vymazat) Vatikán, ne-li celé křesťanství.

Hitler, Hess a Himmler

Jen třeštění? Vůbec ne. Tento plán byl promýšlen a upřesňován do podrobností. Wolffovo svědectví poskytuje chybějící článek, který umožňuje objasnit dosud záhadnou kapitolu 2. světové války a ještě jednou odhaluje, jak hluboce Hitler nenáviděl Pia XII., kterého považoval za „nepřítele socialismu a přítele Židů“. Wolffovo svědectví je dnes mezi listinami procesu blahořečení, pochází ze sedmého

„rogatoriálního procesu“ v Mnichově (ostatní se konaly v Římě, v Janově, Varšavě, Lisabonu, Montevideu, Berlíně a Madridu). Když se proti Piu XII. navzdory historickým faktům a uznání ze všech stran o jeho pomoci Židům, rozpoutala pomlouvačná kampaň, podnícená komunistickými aparáty desinformace, jejichž nástrojem byl Rolf Hochhut, který v roce 1963 udal tón svým dramatem „Náměstek“, Wolff už vypovídal během norimberského procesu proti nacistickým válečným zločincům o různých aspektech konfliktu v Itálii. Uvedl také, že na jaře 1943 mu Hitler dal rozkaz, aby byl unesen Pius

UŽ NIKDY

XII. Tehdy se mu ještě podařilo odvrátit jej od provedení toho záměru. Tehdejší soudci však neprohloubili – jak si stěžoval historik Robert Graham S.J. – otázku plánovaného únosu papeže. Právě to však udělal Wolff při diecézním procesu v Mnichově v roce 1972, kde upřesnil, že po prvním květnu 1944, kdy dlel v Hitlerově hlavním stanu, dostal jakési ultimatum. Události v Itálii dostaly překotný vývoj a Hitler nestrpí další odkládání, ani záminky. Po návratu do Říma Wolff požádal - asi přes vyslance Weizsäckera – o audienci u Pia XII., „aby mu mohl referovat o závažných a velmi naléhavých otázkách týkajících se jeho osoby“. K audienci došlo 10. května, ani ne měsíc před útekem Němců z Říma v noci ze 4. na 5. června. Generál v civilním obleku byl doprovázen P. Pankrácem Pfeifferem, představeným Salvatoriánů (který byl po celou válku „longa manus“ Pacelliho v jeho pomoci Židům). Wolff bez okolků sdělil Piu XII., co zamýšlí Hitler a vybídl papeže, aby udělal všechna opatření, protože situace je zmatená a plná nebezpečí, i když on zmíněný rozkaz neprovede. Pius XII. tedy požádal Wolffa, aby na důkaz své upřímnosti osvobodil dva odsouzené k smrti. Generál to provedl 3. června - jedním z nich byl Giuliano Vasalli. Podle rekonstrukce P. Grahama (který neměl k dispozici svědectví Wolffa z Mnichova) se k únosu papeže mobilizovaly jednotky SS, zatímco na „zabezpečení“ vatikánských archívů bylo určeno *Kunsberg-Komando*, jednotky týchž SS, specializované na katalogizování dokumentů. Papež měl být unesen na sever do zámku Lichtenstein ve Würtemberku („fámy té doby“ jej zaměnili s hradem knížectví Liechtenstein).

V částečně autobiografickém románu *Monte Cassino* dánský spisovatel Sven Hassel, voják 27. trestního praporu Wehrmachtu vypráví, že operaci „Rabat“ (to bylo krycí jméno podle Hassela) měl provést prapor SS, který měl „zachránit papeže před útokem bandy partyzánů vedených židy a komunisty, ve skutečnosti členy německého trestního praporu. Podle Hassela zpráva o „Rabatu“ vzbudila ve vojsku takový rozruch, že sama Wehrmacht měla připravený plán na obranu papeže.

Z historického hlediska byl Hassel předmětem protichůdných kritik. Ale je třeba uvést, že román *Monte Casino* byl napsán v roce 1968, kdy byly k dispozici jen skrovné prameny. Shoda jednotlivostí vyprávění s tím, co se vynořilo z dokumentů, je zvláštní a snad dostačuje k tomu, aby osvětlila podrobnosti vztahující se na celou akci. Navzdory všem oficiálním dementi potvrzují „hlasy“ o možném únosu papeže. Tato fáma sílila den ze dne, takže brasílský vyslanec u Sv. stolce Ildebrando Acciola - připomíná P. Graham - „skutečně zahájil iniciativu mezi diplomaty, sídlícími ve Vatikánu, jít s papežem do vyhnanství, kdyby došlo k jeho únosu.“

Ostatně v rekonstrukci P. Grahama, první dokumentované stopy obav o záměru nacistů zásahu proti papeži sahají do roku 1941. 6. května toho roku sekretář Kongregace pro mimořádné církevní záležitosti mons. Domenico Tardini, si zaznamenal, co bylo Piu XII. referováno 25. dubna několik dní po setkání ministra zahraničí Německa Joachima von Ribbentropa a Itálie Galeazza Ciana. Podle přijatých informací *Reich* „požádal Itálii, aby se postarala o to, aby (papež) opustil Řím, protože v nové Evropě by nemělo být místo pro papežství“. Kardinál Egidio Vangozzi pak vyprávěl, že „už od roku 1941 některé důležité dokumenty... týkající se vztahů mezi Vatikánem a *Třetí Říší*,... byly na mikrofilmech poslány apoštolskému delegátu ve Washingtonu mons. Amletovi Cicognanimu“ a že „Pius XII. dal uschovat své osobní listy do dvojité podlahy svých soukromých pokojů... a jiné dokumenty byly skryty v historických archivech“, protože „byly zřejmé obavy, že dojde k nejhoršímu“.

Vatikán bral nacistickou hrozbu vážně. Ostatně nenávisť Hitlera k Eugeniu Pacellimu, vytríbenému diplomatu, který nikdy neskrýval svůj odpor k nacismu již od jeho vzniku,

byla smutně známa. Je faktem, že od jeho zvolení na Petrův stolec se rozjela naplno úděsná mašinérie nacistické propagandy proti Piu XII. Tón udal *Berliner Morgenpost*, orgán nacistů už 2. března 1939 slovy: „Volbu kardinála Pacelliho nepřijalo Německo příznivě, protože byl vždycky odpůrcem nacismu“. Od té doby se na něho valila záplava téměř každodenních zavilých článků, žumpových karikatur. Avšak v tom všem bylo zakořeněno ještě něco chorobnějšího, co vysvětluje zuřivou snahu Hitlera „vyhnat celou tu bandu p... z Vatikánu“, jako to Hitler podle Galeazza Ciona vykřikoval přede všemi.

V roce 1941 německá vojska zabírala jednu zemi za druhou. Nacismus se zdál být nezadržitelný a sláva Reichu na dosah ruky. V září referoval mons. Tardini v jednom listu apoštolskému delegátu ve Washingtonu mons. Amletu Cicognanimu, že asistoval obřadům Svatého Týdne v Sixtinské kapli a jeden německý funkcionář mu řekl: „Obřady byly zajímavé. Ale příští rok se zde nebudou slavit“. V lednu příštího roku kardinál Maglione zachytil obdobnou hrozbu od knížete Otto von Bismarcka, plnomocného ministra německého vyslanectví.

Co bylo za tím? Vždycky se říkalo, že nacismus se snažil prezentovat jako nové náboženství. K tomu je zajímavé, co vypráví ve svých pamětech Josef Kessel, který uvádí vzpomínky finského maséra Felixe Kerstena, který byl po celou válku stínem Heinricha Himmlera: „V květnu 1940... aby unikl onomu panoramatu ničení, Kersten hledal útočiště... v polní knihovně Himmlera. Tam udělal překvapivý objev: všechny svazky byly náboženská díla: Veda, Starý zákon, evangelia, korán....

Neříkal jste mi, že nacisti nesmí mít žádné náboženství?, ptal se jednoho dne Himmlera.

„Jistě“, odpověděl rázně tázaný. „A tedy...?“ ptal se Kersten a ukazoval rukou na svazky.

„Duchaplný a usmívající se“ Himmler ho uklidňoval: „Ne, neboj se, neobrátil jsem se. Tyto svazky jsou nutné pro mou práci. Hitler mi svěřil úkol, abych připravil nové nacistické náboženství... Po vítězství Třetí říše Fűhrer zničí křesťanství a na jeho troskách založí germánské náboženství. Zachováme ideu Boha, ale bude to jen vágní, neurčitý pojem. Fűhrer se stane Kristem, spasitelem lidstva. Miliony a miliony lidí tak budou pronášet ve svých modlitbách pouze jméno Hitler a po stu letech už nikdo nebude znát jiné náboženství než toto nové... Chápeš, že pro toto nové evangelium potřebuji dokumentaci.

„Je suis allé une fois dans ma vie à Auschwitz, et je ne souhaitais pas retourner dans ce lieu de mort et de destruction.

Si j'y vais, c'est parce que le pape me l'a demandé“

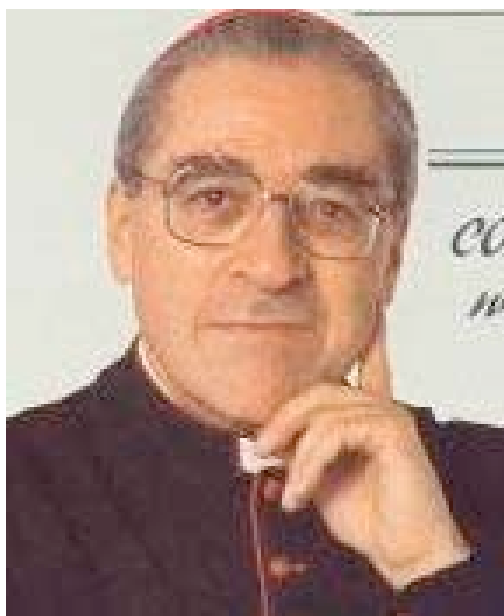
/interview z pařížským kardinálem Jean Marie Lustigerem pro francouzský deník La Croix, 21. ledna/

„Jen jedenkrát v životě jsem navštívil Auschwitz, a na toto místo smrti a ničení se už nechci vracet. Půjdu-li tam, pak jen proto, že mne o to požádal papež“.

„Uvažoval jsem třicet sekund, a pak ... souhlasil, i když to pro mě bude těžké“. Tak vysvětlil kardinál Jean Marie Lustiger novinářům význam, jaký přikládá pověření zvláštním papežským vyslancem u příležitosti vzpomínky 60. výročí osvobození koncentračního tábora Auschwitz-Birkenau. „Především, jde o poslání a já ho přijal, protože mne o to požádal papež. Činím tak tedy pro Církev“, vyložil francouzský primas na půdě pařížského

arcibiskupství, chtěje tak oddělit význam a oficiální hodnotu cesty od vlastních hrozných vzpomínek na Shoah. Pověření Mons. Lustigera, narozeného v roce 1926 v Paříži v židovské rodině polského původu, je současně hluboce symbolická. „Nejen moje matka, ale i třicet či čtyřicet příbuzných z otcovy strany našlo v Auschwitz smrt. I já jsem mohl a měl být deportován, vždyť jsem z téže generace.. Ale tam – sděluje kardinál - ... tam dám přednost mlčení“. Arcibiskup, jenž ve čtrnácti letech konvertoval ke křesťanství a během války se skrýval v Orleánsu, dodává: „už jako desetileté dítě jsem věděl, co se stalo“. „Vražda, vyhlazení, hřích, hřích lidí, hrůza šílenství hříchu“. Touto důraznou sérií výrazů označil pařížský arcibiskup Auschwitz a holokaust. Tato tragédie nesmí zůstat pro nové generace abstraktním historickým odkazem. Musí se naopak stát „klíčem četby“ pozdějších i současných dramat. „Jsem přesvědčen, že Auschwitz odhaluje i to, co se zdráháme vidět v ostatním utrpení“. V této souvislosti kardinál uvedl spoustu příkladů z válek na Balkáně, z bývalé Jugoslávie a temného řetězce událostí „spjatých s pohrdáním samotným člověkem“. Připomínka Auschwitz by měla otevřít oči pro hrůzné zločiny, kterých je člověk schopen. Mezinárodní tribunály, „šťastný počín nedávných let“, mohou ve jménu této vzpomínky dojít ještě výraznějšího oprávnění, aby „nedocházelo k protigenocidám, jen aby se čelilo genocidám“.

Z řečiště vzpomínek zaznívá ještě jedna zásadní a velmi hluboká lekce: „Dnes je člověk odpovědný za to, co v sobě nosí“. „V četbě Auschwitz tak můžeme vidět zásadní výzvu lidstvu“. „Žádné sociální, ekonomické ani politické výklady nedokáží vysvětlit vyhlazování“, zdůraznil primas. Existuje rovněž a především mnohem hlubší duchovní výklad. V Shoah se usilovalo o „zabití posla, aby se umlčelo jeho poselství“. Letošní připomínky „jsou zřejmě posledním výročím, kterého se přeživi zúčastní ve vzácném počtu“, což znamená, že zakrátko „se přejde od živé paměti k dějinám, k vyprávění“. Při tomto přechodu – řekl dále pařížský arcibiskup – „nesmíme z Shoah učinit novou ‚der des ders‘, a říkat si, že se to už nemůže opakovat“. Mimochodem jde o historický odkaz na francouzskou

frázi – „poslední z posledních“ – jež byla vyřčena po skončení první světové války. Tato, zdůraznil kardinál Lustiger, byla „první vědeckou a technickou válkou hromadného ničení“. Ovšem „der des ders“ pominula a vědecko-technické války hromadného ničení se nadále rozmáhaly. Kardinálovo důrazné napomenutí až nahání hrůzu: „Všechno je možné, vše se může znovu opakovat!“ Proto je „naprosto nezbytné uchovávat, zdůrazňovat a dotvrzovat historickou pravdu“. Současný západní revizionismus má podle Lustigera naprosto negativní dopad. Do té míry, že spolu s komunizmem a nacizmem představuje „tři veledíla falšování dějin“. Auschwitz je dosud mezi námi jako „světová odpovědnost celého lidstva“. Podle primasa se nelze domnívat, že Shoah představuje „událost, která se týká jen obětí a katů“. Naopak, drama se týká a je otázkou pro „moderní lidstvo, jež vstoupilo do éry globalizace“.

Kardinál Lustiger je rovněž přesvědčen, že připomínka hraje svou roli v zamyšlení nad dialogem mezi židy a křesťany. Tento dialog má svůj nedávný základ v dokumentu *Nostra Aetate*, dialog, který je ve fázi realizace.

«Le vie di Dio sono misteriose, meravigliose, sconosciute agli uomini»

/Příběh Stanleye Bergera, Corriere della Sera, 18. ledna 2004/.

Stejně jako tomu bylo u mnoha židovských sirotků, adoptovaných za války katolickými rodiči, tak i Polák Stanley Berger měl být pokřtěn a tím se už nikdy nevrátit ke své víře a kultuře. Avšak jeho osud, už tak tragický, změnil mladý kněz z rodného Krakova, který ho odmítl pokřtít a nařídil adoptivním rodičům, aby ho vrátili do prostředí, z něhož vzešel. Ten kněz se jmenoval Karol Wojtyła. Tento příběh by asi zůstal navždy v zapomnění, nikdo by jej neslyšel vyprávět, protože Berger - podobně jako mnoho jiných, co přežili holokaust, se snažil toto zdrcující tajemství pohřbít do nejhlubších zákoutí svého svědomí. Vše začalo na podzim roku 1942, kdy Helena a Moses Hillerovi - Bergerovi rodiče, dospěli k závěru, že svěří svého jediného syna (který se tehdy jmenoval Šachne a byly mu dva roky) bezdětným katolickým manželům, kteří bydleli v německé čtvrti městečka Dombrowa. „Jmenovali se Jachowiczovi a byli důvěrnými přáteli mých rodičů“, upřesňuje

Berger mezi zažloutlými knihami a dokumenty Shtetlovy nadace v New Yorku, když se po létech rozhodl prolomit mlčení a povyprávět svůj příběh italskému deníku Corriere della Sera. Po vpádu nacistů do krakovského gheta, 28. října 1942, kdy byly tisíce Židů deportovány do vyhlazovacího tábora v Belzecu a nemocní z nemocnic spolu s 300 dětmi ze sirotčince byli na místě zavražděni, Hillerovi se rozhodli jednat.

"15. listopadu se mamince podařilo vynést mě z gheta a předat svým křesťanským přátelům spolu se dvěma velkými obálkami. První obsahovala cenné předměty, druhá pak tři dopisy". První byl adresován manželům Jachowiczovým, kterým svěřovala malého Šachne a žádala je, aby ho vychovali jako žida a v případě smrti rodičů, aby ho vrátili jeho národu. Druhý list byl adresován samotnému Šachne: vysvětloval mu, že to byla hluboké láska, jež vedla otce i matku, aby jej pro záchranu svěřili cizím lidem. Odhaloval mu rovněž jeho původ a přál mu, aby vyrůstal s hrdostí, že je židem. Konečně třetí list obsahoval závěť Reizel Wurtzel, Heleniny matky, adresovaný Jenny Bergerové, příbuzné ve Washingtonu.

„Náš vnuk Šachne Hiller, narozený 18. měsíce Av (předposlední měsíc židovského kalendáře), tedy 22. srpna 1940, byl svěřen dobrým lidem – říká se v dokumentu. Pokud se nikdo z nás nevrátí, prosím tě, aby sis ho vzala k sobě a dobře ho vychovala. To je má poslední vůle“. Než se Helena rozloučila s Jachowiczovými, předala jim jména a adresy příbuzných – Aaronových a Bergerových, kteří bydleli v Montrealu a ve Washingtonu, se slovy. Svě přítelkyni tehdy Helen kladla na srdce: „Pokud se nevrátíme až toto šílenství skončí, pošli jim tyto dopisy“.

Její tragická předtucha se měla zakrátko naplnit. V březnu 1943 bylo krakovské ghetto zlikvidováno. Město, které se už ve XIII. století stalo místem prvního židovského osídlení na polském území, bylo prohlášeno „Judenrein“ – („Židů prosté“). I život rodičů malého Šachne záhy skončil v krematoriích Auschwitz. Ovšem velmi mnoho riskovali také manželé Jachowiczovi. „V letech 1942 až 1945 jsme byli stále na útěku, z jednoho domu

do druhého, z města do nějaké vesnice – vzpomíná Berger. Mnoho nepřátelských a antisemitsky zaměřených podle měli podle mého vzhledu podezření, že jsem Žid, a kdyby nás udali, moji adoptivní rodiče riskovali smrt“.

Když se jednoho dne skrývali ve stodole, malý Šachne viděl škvírami ve stěnách dva gestapáky, kteří prohledávali vedlejší hospodářství a hledali ukryté Židy. „Byl jsem tak ochromený strachem, že jsem nedýchal. Moje „mamka“ mě silně tiskla v náruči a tak jsme dokázali překonat i tuhle děsivou tíseň“.

Mezitím si paní Jachowiczová chlapečka tak zamilovala, že ho považovala za svého syna. A stejně tak i její manžel. Přestože byl alkoholik, nikdy se vůči němu ani v nejmenším nezachoval hrubě či násilně. „Když válka skončila, chodili jsme každou neděli do kostela – vzpomíná Berger. Neměl jsem ani matnou představu, že jsem žid a naučil jsem se nazpaměť všechny katolické písně“.

Ona mateřská, bezvýhradná láska ženy, která navzdory všem pokusům nedokázala mít své děti, se ukázala silnější než přátelství s Helenou a Mosesem. Paní Jachowiczová brzy zapomněla na sliby, které jim dala, a synka, kterého chtěla úředně adoptovat, se rozhodla dát pokřtít a vychovat z něj dobrého katolíka.

Šla tedy za mladým kaplanem své farnosti, který byl nedávno vysvěcen, ale už měl pověst moudrého a spravedlivého, a odhalila mu hrozné tajemství o pravé totožnosti dítěte a o tragickém osudu jeho rodičů.

Berger vzpomíná: „Mamka, jak jsem jí tehdy říkal, vyslovila přání nechat mě pokřtít, abych se mohl stát dobrým a zbožným katolíkem jako ona“. Mladý kněz jí pozorně naslouchal, a když svou řeč skončila, zeptal se jí: „Jaké bylo přání rodičů, když tobě a tvému manželovi svěřili svého jediného syna?“ Když mu paní Jachowiczová vyjevila obsah závěti, mladý kněz křest odmítl.

„Došlo k tomu v roce 1946“ - vysvětluje profesorka Yaffa Eliach, historička a spisovatelka, zakladatelka Shtetlovy nadace a jedna z největších světových odborníků na židovskou kulturu - „kdy z Vatikánu přicházely docela jiné směrnice týkající se tolika pokřtěných hebrejských sirotků, kteří žili a umírali aniž by kdy poznali své kořeny. Budoucí papež měl odvahu říci ne“.

Profesorka Eliach byla první, kdo odhalil světu Bergerův příběh. To pak dalo podnět velké vlně studií, které prohlubují to, co Eliach nazývá „mimořádným Wojtylovým filosemitizmem: je nejlepším přítelem židů za posledních dva tisíce let“.

Díky morální síle budoucího papeže, mohl malý Šachne odjet do Severní Ameriky, kde na něj čekali příbuzní z matčiny strany. „Nebylo to nijak snadné – vypráví Berger. Polské zákony zakazovaly sirotkům opustit zemi, kanadské a severoamerické směrnice pro emigranty mi nedovolovaly udělit vízum. A tak jsem další tři měsíce putoval od jednoho příbuzného k druhému. Naučil jsem se nikdy nepřilnout k místům ani osobám, protože

žádný pobyt netrval déle než šest měsíců". Kanadská židovská rada dosáhla koncem roku 1949 od vlády v Ottawě svolení k přijetí 1.210 sirotků. Mezi nimi byl i Šachne, jediný Polák. Zaoceánský parník „Batory“ přistál v New Yorku 3. července 1949. Z kajuty 228 první třídy, vykročil malý ještě ani ne devítiletý chlapec, který ještě ani neví, že je žid. „Od té chvíle moje odyssea nabyla ještě neuvěřitelnějších rozměrů. Bez amerického víza jsem byl nucen odejít k tetě Aaronové do Montrealu. Když ale její manžel zemřel na rakovinu, skončil jsem v sirotčinci, a potom v domě velmi bohatých průmyslníků Kertzových, kteří mě poskytli pohostinství během čekání na visum do USA".

Po dvouletém úsilí Jenny Bergerové, 19. prosince 1950, americký prezident Harry Truman podepsal zvláštní dekret, který svěřoval Šachneho Hillera Bergerovým. „Od chvíle, kdy má babička psala v krakowském ghetu svou závěť, uplynulo osm let. Nakonec se její přání splnilo“. Mezitím mladý Šachne vystudoval na nejlepších amerických židovských univerzitách, stal se praktikujícím židem, oddaným manželem a otcem dvojčat. Dosud však nic netušil o malém, závratném detailu svých dějin. Až v říjnu roku 1978 mu ho prozradila paní Jachowiczová, s níž stále udržoval písemný kontakt.

„Poprvé mi svěřila, že se snažila dát mě pokřtít a vychovávat mě jako katolíka. Ale zabránil jí v tom mladý kněz, budoucí krakovský kardinál Karol Wojtyla, který byl nedávno zvolen papežem“.

Když se hlavní rabín Blužova Israel Spira dověděl od profesorky Eliach tuto historii řekl: „**Cesty Boží jsou tajemné, úchvatné, lidem neznámé.** Snad to, že zachránil tu hebrejskou duši, ho přivedlo na Petrův stolec. Tento příběh se musí vyprávět“.

RYBÁŘI LIDÍ

(zamyšlení J. E. Tomáše kardinála Špidlíka, SI)

„Co mám dělat s lidmi jedné sekty?“ ptal se mě pokojný starší Říman. „Stále mně chodí do domu, zvoní u dveří tak dlouho, dokud jim neotevřu. Sotva je pustím dovnitř, už začnou kázat a není možné je zastavit. Jednou jsem se už dozlobil: „Proč mne nenecháte na pokoji?“ Ale nedali se: „Jsme posláni Kristem, abychom byli rybáři lidí.“ Myslíte se to poslání v evangeliu skutečně tímto způsobem?“

Rybáři, které my známe u našich řek, jsou z nejpokojnějších lidí na světě. Sednou si k vodě, nasadí vlnadlo na udici, hodí ji do vody a čekají trpělivě, až se nějaká ryбка dá nalákat, až přijde sama. Nechodí tedy rybář za rybami, ale ryby připlavou k němu. Tímto způsobem se mluví o rybářství duchovním, o apoštolátu u východních mnichů. Nechodili do měst, neklepali na dveře. Žili o samotě někde v horách. Ale časem se pověst o jejich dokonalosti rozesla po světě a lidé začali chodit za nimi. Někdy to stálo námahu, dlouhou a obtížnou cestu. Byl jsem za jedním takovým poustevníkem v rumunských lesích. Dovedli mně autem na půl cesty, ale pak se muselo pěšky příkrou stezkou nahoru až k jeho chatě. Takový apoštol ovšem lidi neobtěžuje, spíš obtěžují lidé jeho. A co je tam tak láká? Jeden z populárních ruských svatých Serafin Sarovský byl téhož typu: poustevník a dokonce stylita. V době napoleónských válek strávil tisíc nocí na velkém kameni, aby se modlil za padlé a trpící té doby. Ale lidé se začali k němu hrnout z daleka. Přišel také profesor teologie a zdálo se mu to nepřístojným. Co tu hledají u člověka, který nemá vzdělání? Řekl to i jemu samému. Odpověď byla pěkná: „Všecko lidé ve městech mají. Ale nemají pokoj, vnitřní klid. Opatřte si pokoj a budou okolo vás tisíce!“ Tento způsob apoštolátu, „rybaření lidí“ je vlastní celé církvi. Heidegger stanovil tři stádia, tři stupně, jak se člověk přibližuje k náboženskému životu. První je stádium estetické. Člověk ze

světa přijde možná jenom náhodou do kostela. Ovane ho docela jiný vzduch, než ten, který dýchal doposud. Objeví, že existuje něco jiného, než co doposud viděl. Krásné je to, co ukazuje do dálky. Zpěvy v kostele, liturgie, čtení Bible, to všechno zprostředkuje zážitky doposud neznámé. Probudí se touha se s tím světem seznámit, proniknout do něho. Je to začátek, ale u mnoha lidí trvá dlouho, skoro celý život. Chodí do kostela, zajímají se o náboženskou literaturu, o církevní dějiny a umění. Není to pokrytecké. Je to upřímné vyznání, že kromě všedních dní existuje nějaká jiná vyšší skutečnost. Je obdivuhodná. Nač ji popírat? Nač ji škrtat ze společnosti? Lidé tohoto druhu nemohou pochopit ateisty, kteří bojují proti náboženství. Co vám překáží? V té poslední otázce se skrývá slabost tohoto stupně víry. Co vám překáží? Na estetickém stadiu člověk nekonfrontuje, nesrovnává svůj vlastní život s tím, co obdivuje. S nadšením poslouchá Mozartovo Requiem, ale nemyslí přitom na smrt a na pokání. Až jednoho dne mu to přece dojde. Zjistí, že je věřící, ale ne praktikující, že život neodpovídá tomu, co hlásá. Nastupuje tedy druhé stádium duchovního života, kterému říká Heidegger „morální“. Vyznávat náboženství tu znamená snahu žít podle jeho principů. Věří evangeliu ten, kdo je bere za zákon svého jednání. Chce-li tu snahu aplikovat na sebe, stává se vzorným věřícím, možná i asketou. Ukazují na něho jako na vzor, příklad. Ale v tomto stádiu se snadno probudí i poslání prorocké. Vidí, že většina lidí nežije podle evangelia. Proč je nenapomenout nebo dokonce nepokárat? Proč jim nevyhrožovat Božími tresty za pokrytectví, kterému propadli? Takové poslání měli bibličtí proroci. Ale je dáno každému? Bibličtí proroci začínali svá kázání slovy: „Toto praví Hospodin... Hospodin mě posílá, abych mluvil, vkládá svá slova do mých úst...“ Je k tomu potřeba velké odvahy, aby se to mohlo tvrdit a neomylného ujištění ze strany Boží. Není poslaný Bohem ten, kdo se posílá sám. Taková „apoštolové“ jsou ovšem problematičtí a stávají se obtížnými. Číhá však na tomto morálním stádiu ještě jiné nebezpečí. Člověk, který usiluje o zachovávání morálních předpisů, snadno uvěří, že jeden z mála spravedlivých na světě. Svým způsobem opakuje modlitbu farizeje: „Bože, děkuji ti, že nejsem jako ostatní lidé, vyděrači, nepoctivci, cizoložníci, nebo i jako tento celník. Postím se dvakrát za týden a dávám desátky ze všeho, co získám“ (Lk 18,11-12). Jak jej ocenil Ježíš, víme. Dal přednost publikánovi. Proč? Heidegger upozorňuje, že po druhém stádiu morálním nutně musí přijít třetí, které je opravdu náboženské. Je to uvědomění, že je Bůh Otec, živá osoba, která mluví k nám a my k němu. Slovo náboženství samo naznačuje, že ukazuje „na Boha“, že je tu dialog, který se uskutečňuje v modlitbě. Ta modlitba pak je na prvním místě kající, modlitba publikána: „Bože, smiluj se nade mnou hříšným“ (Lk 18,13). Je snadné se ospravedlnit před zákonem. Ale kdo by se opovážil chlubit se před živou osobou Boha samého? Modlíme se za sebe, ale modlíme se i za druhé. Není možné se modlit bez lásky a láska chce dobro všem. Proto se každá modlitba, i když je docela soukromá a za osobní věc, v jádře modlí za všechno dobro a za všechny lidi. Věřící často dávají sloužit mše na svoje úmysly. Je to dobrý zvyk. Někdy se pak ptají: „Ta mše byla výhradně za mne?“ Odpovídá se: „Byla za celý svět, za všechny lidi, zvláště jsme však doporučili vaše osobní úmysly.“ Modlitba je tedy apoštolát. Podobá se velké síti, do které církev v dějinách stále zahrnuje spoustu ryb. Ti, kdo se modlí, jsou apoštolové rybáři v duchovním slova smyslu. Její účinnost čas od času pozorujeme docela konkrétně. Jedna matka si stěžovala, že odrůstající syn, student, přestal chodit do kostela a když mu začne mluvit o Bohu, odsekne škaredě. Kněz jí dal tuto radu: „Přestaňte mluvit s chlapcem o Bohu a mluvejte často s Bohem o vašem chlapci.“ Trvalo to delší dobu, ale nakonec žena přiznala, že to působilo. Je ovšem v církvi i důležitý apoštolát slova. Je to úřad prorocký. K tomu je potřeba Božího poslání. Má je každý a na každém místě? Nad

tím je potřeba se zamyslet, když slyšíme různé nezvané apoštoly, ale také když slyšíme ty, o kterých si jsme jisti, že je posílá církev jménem Krista.

EX TOTO CORDE NA VAŠE DOTAZY ODPOVÍDÁ Jeho Eminence Tomáš kardinál Špidlík SI

Eminence, v nesčetných interview i statích zmiňujete mnohá setkání se současným Svatým Otcem Janem Pavlem II. Tomuto papeži jste jako jediný český teolog dával exercicie, pro tohoto papeže jste teologicky ztvárnil kapli Redemptoris Mater a z rukou tohoto Svatého

Otce jste přijal kardinálský klobouk a prsten. Co Vám Jan Pavel II. přál k 85. narozeninám?

Svatého Otce znám už od počátku jeho pontifikátu. Mám-li se přiznat, něco zvláštního se stalo už dříve. Okolnost byla následující. Byl tehdy arcibiskupem v Krakově. Jeden z jeho kněží studoval v Římě a ukončoval studie doktorátem na Gregoriánské universitě. Arcibiskup přijel na tu událost schválně do Říma. Vedoucím studentovy teze byl rektor východního ústavu a ten pozval arcibiskupa na oběd. Já jsem tam také bydlel a při obědě jsem seděl vedle Monsignora Wojtyly. Mluvili jsme o situaci církve ve světě. Najednou mi napadlo: Podle toho, jak mluví, mohl by být i dobrým papežem, ale to je ovšem naprosto nemožné. Bylo to v červnu, žil ještě papež Pavel VI. Ten však v létě zemřel. Koncem léta byl zvolen Jan Pavel I, ale jeho pontifikát trval jenom měsíc a na podzim přijel k účasti na konkláve z Prahy kardinál Tomášek. Využil posledních slunných dní a spolu s kardinálem Wojtylou si zašli k moři a pak se uzavřeli v konkláve. Poměrně brzo nato jsem byl na náměstí sv. Petra, protože se roznesla zvěst, že už bylo vidět bílý kouř, známka vykonané volby. Náměstí se rychle zaplnilo a z balkónu baziliky jsme slyšeli hlas: „*Habemus papam*, máme papeže, *eminentissimum Carolum...*, jeho eminenci Karla...“ Kněz, který stál vedle mne do mě štouchnul: „Který kardinál je Karel?“ Nemusel jsem odpovídat, protože hned nato jsme slyšeli další. tj. že je to arcibiskup krakovský, který si zvolil jméno Jan Pavel II. Překvapení bylo veliké. Po 300 letech zase jednou jeden, který není Ital. Zvykne si tu? Ukázalo se, že to dokázal.

Není snadné se setkat s papežem, i když někdo bydlí v Římě. Mně se to podařilo za zvláštních okolností. Svatý Otec se často vypravoval na cesty do světa. Pochopitelně se vždy předem informoval o zemi, do které se chystal. Když jel do krajů, kde jsou východní církve, volávali i mne. Svatý Otec ovšem mnoho času nemá, proto řešil situaci prakticky. Pozval mne a některého jiného kolegu na oběd a tam jsme o aktuálních otázkách mluvili. Tím jsem mohl poznat Jana Pavla II. osobně. Protože se tu mluvilo často o duchovních otázkách, jak se k nim stavějí na východě, samo sebou přišla idea, že bych mohl kázat duchovní cvičení ve Vatikáně, aby i naše církve začala trochu „dýchat druhou stranou plic“.

Exercicie se konaly v jednom sále, který byl provizorně upraven jako kaple. Pravá vatikánská kaple je sixtinská, ale nedá se jí užívat, protože je otevřena pro turisty, kteří chodí obdivovat Michelangela. Přišla tedy idea, nedala-li by se ta provizorní předělat tak, aby byla důstojnou kaplí. Dali jsem se do toho s umělcem P. Rupnikem a jinými umělci ze světa. Tak vznikla nová „slovanská“ kaple. Při té příležitosti jsme tedy zase přišli do osobního styku s papežem.

Moje povolání ke kardinálskému úřadu souvisí s tím vším, ale má daleko širší pozadí. Vztahy mezi západními i východními křesťany se rozmnožují a posilují. Já sám tu mám mnoho styků, moje knihy jsou na východě překládány a čteny. Proto bylo moje jmenování tam velmi dobře oceňeno. Tak např. cařihradský patriarcha byl jeden z prvních, který mi k tomu blahopřál a poznamenal, že je to veřejné ocenění jejich duchovnosti v západním světě. K té myšlence se vrátil i Svatý Otec v listu, který mi napsal k mému 85. roku (jsem o půl roku starší než on). A já sám jsem ovšem vděčný Pánu Bohu, že mně dal příležitost a možnost v této záležitosti církve spolupracovat.

Pokud pak jde o osobní styk s papežem, dovolím si připsat i žertovnou příležitost. On totiž má rád také žerty. Jednou mi chtěl požehnat a já jsem se odvolal na své nemocné nohy: „Nemohu si kleknout.“ Na to on: „Já také ne.“ Pak zase já: „Svatý Otče, jak jsme šťastni, že začínáme od nohou a ne od hlavy.“ Zasmáli jsme se srdečně. - Na jak dlouho, to ví sám Pán Bůh.

“To lalhsan dia twn profetwn - locutus est per prophetas“

Boha, v jeho nejhlubším tajemství, můžeme poznat jen díky zjevení, které nám On sám o sobě dal postupně ve Starém a definitivně v Novém zákoně. Proto jsem ve Farních Informátorech předchozích ročníků pojednával o Božím zjevení ve Starém zákoně, kde jsem se zastavil u zjevení, které Bůh dal o sobě některým zvlášť významným osobnostem: Abrahámovi – jemuž se zjevuje jako osobní Bůh a Bůh příslibu; Mojžíšovi – jemuž poprvé sděluje své jméno JHWH, a ukazuje se jako ten, kdo vysvobodí izraelský národ a dá mu zemi, jako Bůh smlouvy, Bůh

milosrdný a věrný; Jozuovi a Soudcům se zjevuje jako „národní“ Bůh; Davidovi jako Bůh „monarchie“, který ho ujišťuje o věčném trvání jeho potomstva – příslib, který se proti všem lidským očekáváním naplní na Ježíši Kristu, Mesiáši.

„Mluvil ústy proroků“. Tato slova opakujeme v nicejsko-cařihradském vyznání víry. Kdo jsou proroci, skrze něž „Bůh promlouval mnohokrát a mnoha způsoby“ (Žid 1,1) a jaký je Bůh, kterého nám zjevují?

Milénium, které se odvíjelo od Davida po Ježíše, lze rozdělit na dvě části. Ta první sahá od Davida po babylónské vyhnanství a končí zánikem éry monarchie a Izraele, jakožto nezávislého národa (587 před Kristem). Druhá část se pak začíná návratem z babylónského zajetí (538 před Kristem) a vrcholí dobytím Palestiny římským Pompejem (63 před Kristem). V první části milénia se náboženský život točil kolem tří postav: kněze, proroka a mudrce (či znalce Zákona). Posléze přibývá ještě funkce čtvrtá: král. Ten nejprve zaujímá postavení politické a náboženské hlavy. Zakrátko však se usiluje o omezení jeho náboženských úloh tím, že jmenuje své kněze a na svůj dvůr povolává proroky. Ryze náboženské úkony už nekoná, a když tak jen zřídka.

Náboženský život Izraele za časů monarchie se pak točil kolem dvou pólů: prorockého a kněžského, které byly často v příkrém sporu. Na jedné straně totiž proroci kritizovali kult, nikoli však jako takový, nýbrž nakolik se omezoval na pouhý vnější

formalizmus, který neprovázelo obrácení srdce ani zachovávání mravních předpisů Zákona. Říká prorok Izaiáš:

„K čemu mi množství vašich obětí?... Mám už dost žertev beranů a tuku býčků... Nenoste už nicotné oběti. Vaše novoluní a svátky z duše nenávidím, jsou mi břemenem... unavuje mě je snášet. ... Vaše ruce jsou plné krve. Umyjte se, očistěte, odstraňte své špatné skutky pryč z mých očí. Přestaňte jednat zle! Učte se jednat dobře! Hleďte spravedlnost, zastáňte se utlačeného, sirotku pomozte k právu, zastáňte se vdovy!“ (Iz 1,11-17)

Prorok Ámos k tomu dodává:

„Nenávidím vaše svátky, pohrdám jimi, ani cítit nemohu vaše shromáždění. I když mi přinášíte celopaly, nelibují si ve vašich obětech... Spíše ať jako voda se řine právo, spravedlnost jako mohutný potok“ (Am 5,21-22.24).

Na druhé straně pak kněží často nesnášejí kázání proroků. Tak např. Pašchúr, kněz a vrchní dohlizitel v chrámě, když slyšel, jak Jeremiáš předpovídá v chrámovém átriu zánik Jeruzaléma, nechal proroka bít pruty a pak ho uvrhl do žaláře (Jer 20,1-2). Stejně Amasjáh, kněz v Bételu, vyhání Ámosa ze severního království, protože prorokoval, že Jeroboam zahyne mečem a Izrael bude odvečen do vyhnanství:

„Odejdi, vidoucí, uteč do judské země, tam se živ a prorokuj! V Betelu už nesmíš prorokovat, neboť zde je králova svatyně a říšský chrám.“ (Am 7,12-13)

Avšak zásadní rozdíl v těchto dvou pólech spočívá v tom, že prorocký je charizmatické povahy, svůj původ má totiž v Božím povolání k vykonávání prorocké služby. Kněžská služba je naproti tomu dědičná, přechází z otce na syna. Proto se nikde ve Starém zákoně nemluví o Božím povolání ke kněžství. Prorok je ustanoven prorokem skrze „povolání“, s nímž je vždy spojeno „poslání“. Jasně to vidíme na Mojžíšovi, Samuelovi, Ámosovi, Itaiášovi, Jeremiášovi i Ezechielovi. Sám Ámos říká:

„Nebyl jsem prorok ani žák proroků. Byl jsem pastýřem a pěstitelem smokvoní. Hospodin mě vzal od stáda a řekl mi: „Jdi a prorokuj mému izraelskému lidu.“ (Am 7,14-15)

K pochopení těchto slov je třeba připomenout, že už za časů krále Saula existovala sdružení či spolky „proroků“ (hebr. *nebiim*), totiž „extatiků“ co za pomoci hudebních nástrojů upadali do vytržení: jejich extaze byly natolik nakažlivé, že i Saul „upadl do prorockého vytržení“ a byl „jiným člověkem“ (1Sam 10,1-13). Později tvořili bratrstva mnišského typu, žijící v chudobě kolem významné náboženské osobnosti, jakou byl Eliáš či Elizeus, a říkali si „synové proroků“. Vedli intenzivní náboženský život a hráli významnou úlohu pro uchování ryzí a neporušené víry v JHWH. Ámos nepatřil k žádnému z těchto bratrstev. Byl pastýřem, který se stal „prorokem“, protože ho Bůh vzal od stád a poslal, aby prorokoval.

Ale kromě těchto dvou prorockých skupin – „extatiků“ dávných časů a „synů proroků“ dob Eliášových a Elizeových – existovali ještě dvorní proroci, jakými byli např. Nátan a Gád na dvoře krále Davida, kteří jedli z královského stolu a sloužili králi jako prostředníci, když se potřeboval dotazovat JHWH na to, jak si má počínat, zvláště v případě válek. Tak se vypráví o judském králi Josafatovi, jehož izraelský král Achab žádal, aby se k němu přidal a společně aby pak odejmuli gileádský Ramot z rukou Aramových:

„Josafat řekl izraelskému králi: „Zeptej se dnes, co tomu řekne Pán“. Izraelský král tedy shromáždil proroky, kolem čtyř set mužů, a zeptal se jich: „Mám táhnout do boje proti Ramótu v Gileadu nebo od toho mám upustit?“ Odpověděli mu: „Vytáhni a Pán mu dá padnout do rukou krále“ (1Král 22,5-6).

Byli to však falešní proroci, kteří tak mluvili jen proto, aby se Achabovi zavděčili. Když však Josafat žádal, aby se zeptali Micheáše, syna Imlova, který nepatřil k Achabovým prorokům, a jehož Achab neměl v lásce, protože mu pro jeho špatné počínání nepředvídal nic než zlo, Micheáš předpověděl Achabovu porážku a smrt (srv. *1 Král 22,6-28*).

Konečně byli tzv. „kultovní“ proroci, náležející k národním svatyním, kteří pomáhali kněžím při bohoslužbě a vyučování lidí Zákonu (*Thóra*). Je pravděpodobné, že po zničení severního království (721 před Kristem), tito proroci spjatí s královskými svatyněmi jako Betel, Sichem či Galgala, emigrovali do judského království a pokračovali ve své činnosti v Šalomounově chrámu. Je každopádně jisté, že u Jeremiáše se často uvádějí kněží a proroci pohromadě:

„Proroci prorokují klamně, kněží vládou na vlastní pěst a mému lidu to vyhovuje“ (Jer 5,31).

„... od proroka až po kněze, všichni klamou. Těžkou ránu mého lidu léčí lehkovážnými slovy. Pokoj, pokoj! Ale žádný pokoj není. Měli by se stydět za své ohavnosti, ale vůbec neznají zahanbení“ (Jer 6,13-15).

„Prorok i kněz procházejí zemí a nevědí si rady“ (Jer 14,18).

/pokračování příště/

OPRAVA VARHAN CHRÁMU SV. BENEDIKTA V PUSTIMĚŘI

Nástroj postavila firma J. Tuček z Kutné Hory na počátku XX. století. V současnosti je značně opotřebovaný, červotoč se vyskytuje v různých lokalitách varhan i varhanní skříně. Pro zachování nástroje je zcela urgentní jeho oprava. Jsem vděčný Obci Pustiměř za velkorysou odpověď na mou prosbu, když této iniciativě vyšla vstříc úhradou poloviny nákladů s opravou spojených.

Dílo v hodnotě 350.000,-Kč bude provedeno varhanářskou firmou Jaroslav Stavinoha z Valašské Bystřice, jež uvede nástroj do jeho původní, ryze mechanické podoby, jak před sto lety vyšel z Tučkovy dílny.

Vzhledem k tomu, že čistě mechanických nástrojů je velmi poskrovnu, stane se pro současnost jedinečným kulturním skvostem, vzešlým z historického bohatství

varhanářského umění našeho národa.

Obracím se k Vám proto jménem farnosti s prosbou o příspěvní na realizaci tohoto velkolepého záměru. Svůj příspěvek můžete dát při pravidelné měsíční sbírce o každé první neděli v měsíci, osobně nebo poukázat na účet farnosti:

u ČS a.s., č.ú.: 1560129309/0800.

Na Váš dar vystavím potvrzení pro daňový odpis.

S vděčností

dr. Josef Beníček v.r., *farář pustiměřský*

